

Õpetajate vajaduse stsenaariumid aastani 2040

Õpetajate vajadus kujuneb mitme teguri koosmõjul. Erinevate tegurite mõju simuleerimiseks on Areneguseire Keskus koostanud õpetajate vajaduse kalkulaatori.¹ Seniste trendide jätkudes kaob õpetajate defitsiit vähe-leva õpilaste arvu tõttu aastaks 2037. Õpetajate vajadust vähendab ka haridustehnoloogia edukas rakendamine, suurendab aga hariduslike erivajaduste kasv.

Õpetajate nõudlust ja pakkumist kujundavad erinevad tegurid alates õpilaste arvust kuni haridustehnoloogiani. Nende tegurite mõju hindamine on keeruline, sest muutujaid on palju ning muutuste mõjud ei avaldu päriselul isoleerituna ja ükshaaval, vaid esinevad ühekorraga. Areneguseire Keskuse õpetajate vajaduse kalkulaator võimaldab läbi mängida peamiste õpetajate vajadusega seotud tegurite erinevaid kombinatsioone ning hinnata muudatuste ligikaudset mõju õpetajate nõudlusele ja pakkumisele. Muudatuste mõju kuvatakse iga aasta kohta kuni aastani 2040. Kalkulaator käsitleb Eestit kui tervikut ega

Lühiraport tugineb Areneguseire Keskuse uurimissuuna „Õpetajate järelkasvu tulevik“ raames välja töötatud õpetajate vajaduse kalkulaatoriga tehtud simulatsioonidel. Uurimissuunas käsitletakse seniseid trende ja erinevaid võimalikke edasisi arengusuundi, samuti põhimõttelisi poliitilisi valikuid õpetajate järelkasvuga seotud küsimustes. Tuuakse esile kesksed määramatud ja võtmetegurid, millest sõltub õpetajate järelkasv Eestis aastani 2040.

Uurimissuuna materjalid: www.areneguseire.ee

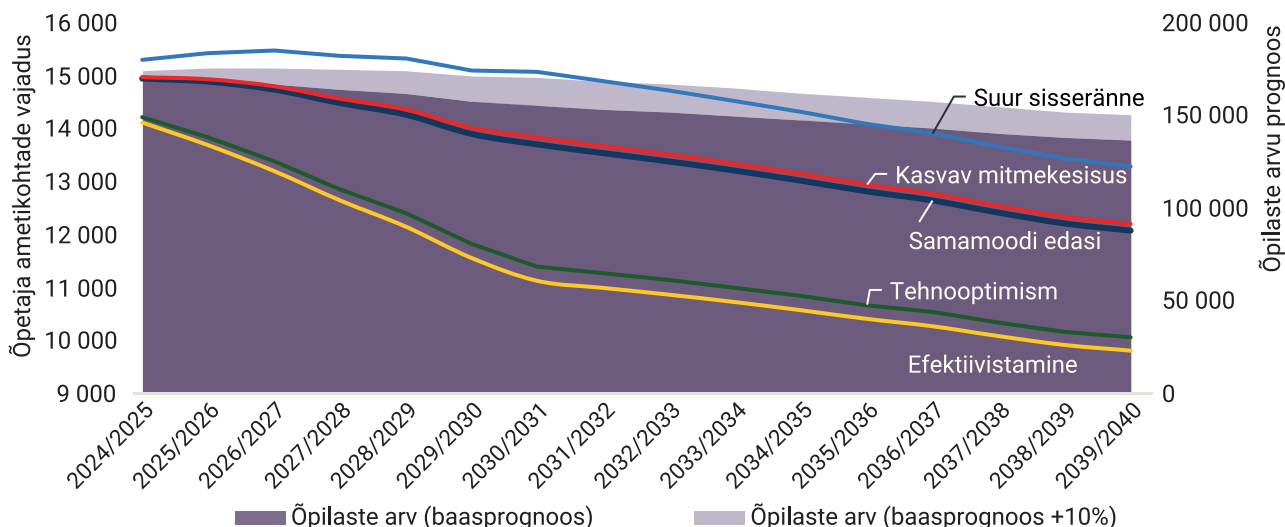
võta arvesse erinevate regioonide eripärasid, samuti ka õppeastmetest tulenevaid aineõpetajate vajaduse erisusi. Lühiraportis on vaatluse alla võetud mõned võimalikud stsenaariumid, kuid kalkulaatori abil saab igaüks ise läbi mängida erinevaid tegurite väärtuste kombinatsioone.

Tabel 1. Õpetajate vajaduse stsenaariumid

Õpetajate vajaduse viis stsenaariumit					
	Samamoodi edasi	Tehnootimism	Kasvav mitmekesisus	Efektivistamine	Suur sisse-ränne
	Õpetajate nõudlust ja pakkumist mõjutavates tegurites muutusi ei toimu	Haridustehnoloogia vabastab õpetajate aega, mis võimaldab alustava õpetaja koormust vähendada ja langeb ka õpetajate ametist lahkumise määr	Tõhustatud ja erituge vajavate laste osakaal kasvab, alustavate õpetajate koormus jääb suureks, mistõttu ka ametist lahkumise määr tõuseb	Keskendutakse õpilaste-õpetajate suhtarvu tõstmisele, töäjõud ei ole aga piisavalt mobiilne ja see viib ametist lahkumise määra tõusule	Kooliealiste arv kasvab võrreldes Eurostati prognoosiga 10%
Kooliealiste arvu muutus võrreldes viimase Eurostati prognoosiga	0	0	0	0	+10%
Tehnoloogiliste uuenduste tähendus õpetajate vajadusele	mõju puudub	-20%	mõju puudub	mõju puudub	mõju puudub
Tõhustatud ja erituge vajavate laste osakaal	7%	7%	12%	7%	7%
Eelistatud õpilaste arv õpetaja kohta	11	11	11	14	11
Alustava õpetaja keskmine töökoormus	0,75	0,5	0,75	0,75	0,75
Õpetajate ametist lahkumise määr	10%	8%	12%	12%	10%

Allikas: Areneguseire Keskuse õpetajate vajaduse kalkulaator

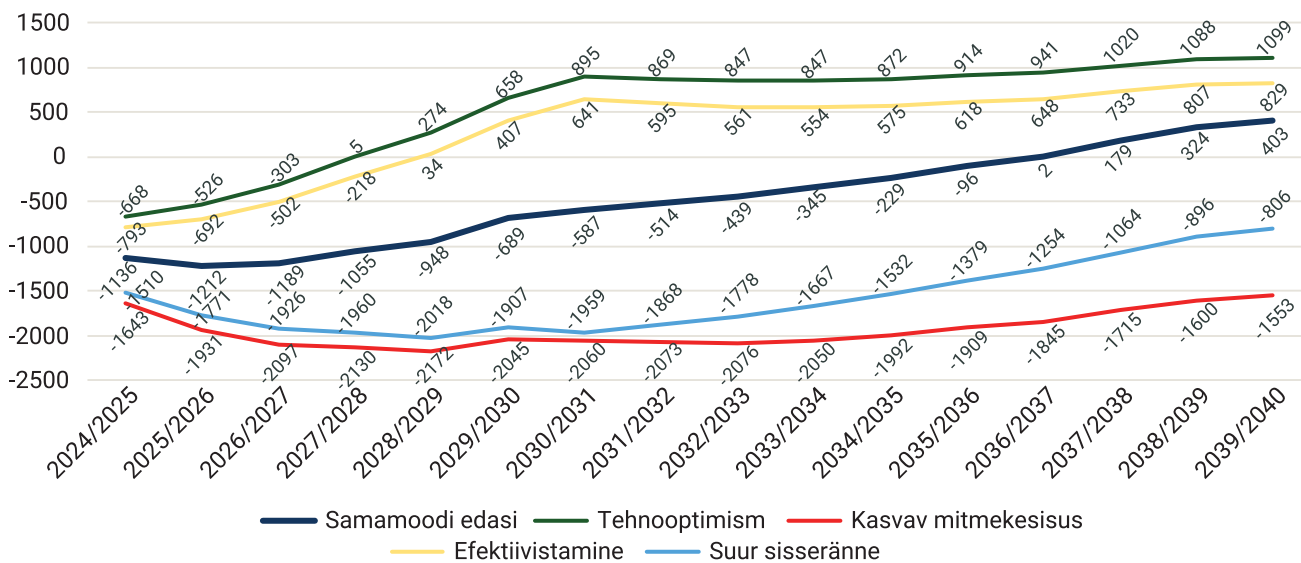
Õpetajate vajadust võib vähendada haridustehnoloogia edukas rakendamine, suurendada aga hariduslike erivajadustega laste osakaalu kasv ning rahvastikuprognosisga võrreldes suurem sisseränne

Joonis 1. Õpetajate vajadus erinevate stsenaariumide korral
Allikas: Arenguseire Keskuse õpetajate prognoosikalkulaator

Õpetajate nõudlus ehk vajalike täidetud ametikohtade arv kahaneb praeguste trendide jätkudes 15 000-lt ligikaudu 12 000 ametikohani aastal 2040. Kui haridustehnoloogia võimaldaks õpetajate aega vabastada 20% võrra, nagu on hinnanud McKinsey², kahaneks õpetajate vajadus 10 076 ametikohani. Veelgi suurema vähenemise efekti vajalike ametikohtade arvus tooks ulatuslik efektiivistamine ehk

olukord, kus õpilaste arvu ühe õpetaja kohta suurendatakse seniselt 11-lt tasemele 14 – see oleks sarnane Slovakkia ja Rumeeniaga ning pisut enam kui Rootsis ja Soomes (13). Õpetajate vajadust võib aga suurendada kooliealiste arvu aeglasem kahanemine kui Eurostati rahvastikuprognosis eeldatud, näiteks suurema sisserände mõjul, või ka tõhusatut ja erituge vajavate laste osakaalu suurendamine.

Joonis 2. Õpetajate ametikohtade nõudluse ja pakkumise vahe: negatiivne arv näitab õpetajate puudujääki, positiivne ülejääki. Allikas: Arenguseire Keskuse õpetajate vajaduse kalkulaator

Lisaks õpetajate vajadusele võimaldab õpetajate vajaduse kalkulaator võtta arvesse ka õpetajate pakkumist ehk teha eeldusi selle kohta, kui palju õpetajaid tööturule siseneb ning sealt lahkub ning nende vahena selgitada õpetajate puudujääki (joonis 2). Esitatud stsenaariumidest jõutakse õpetajate defitsiidist kõige kiiremini välja tehnooptimismi stsenaariumis – aastaks 2027–, millele järgneb efektiiv-

vistamise stsenaarium. Seniseid trende järgiv stsenaarium „Samamoodi edasi“ jõuab õpetajate puudujäägist välja alles aastaks 2037. Kasvava mitmekesisuse stsenaariumis, kus on eeldatud tänasest suuremat õpetajate ametist lahkumist, ja suure sisserände stsenaariumis, kus õpilaste arv väheneb prognoositust aeglasemalt, säilib kuni simulatsiooniperioodi lõpuni õpetajate puudujääk.

Allikad:

1. Arenguseire Keskuse õpetajate vajaduse kalkulaator: <https://arenguseire.ee/arenguseire-keskuse-opetajate-vajaduse-kalkulaator/>
2. Bryant et al. (2020). How artificial intelligence will impact K-12 teachers. McKinsey & Company.